

Věc C-481/23 [Sangas]ⁱ

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

26. července 2023

Předkládající soud:

Audiencia Nacional (Španělsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

24. července 2023

Obžalovaný:

JMTB

AUDIENCIA NACIONAL (VRCHNÍ SOUD, ŠPANĚLSKO)**SALA DE LO PENAL (TRESTNÍ SENÁT)**

[omissis]

[vnitrostátní procesní otázky]

PŘEDBĚŽNÁ OTÁZKA SOUDNÍMU DVORU EVROPSKÉ UNIE**1. Orgán, který žádá o rozhodnutí o předběžné otázce:**

[omissis] Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional (Trestní senát, Vrchní soud, Španělsko).

2. [omissis] [označení účastníků řízení]

3. Předmět řízení a skutkový stav:

Rozsudkem ze dne 21. února 2022 (ROJ: SAN 677/2022 – ECLI:EN:AN:2022:677), jenž byl upřesněn usnesením ze dne 3. března 2022

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

[omissis], byl obžalovaný JMTB, kromě dalších osob, odsouzen za spáchání TŘÍ trestných činů V DAŇOVÉ OBLASTI a jednoho trestného činu PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ k následujícím trestům:

a) Za každý ze tří trestných činů V DAŇOVÉ OBLASTI: 2 roky odnětí svobody a peněžitý trest ve výši 23 milionů eur pro rozpočtový rok 2011, 135 milionů eur pro rozpočtový rok 2012 a 140 milionů eur pro rozpočtový rok 2013, se ztrátou možnosti přijímat granty nebo státní podpory a ztrátou práva využívat daňové nebo sociální úlevy nebo pobídky po dobu tří let.

b) Za trestný čin PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ: 6 let odnětí svobody a PENĚŽITÝ TREST ve výši 54 milionů eur.

Skutky, za které byl tento obžalovaný odsouzen, spočívaly ve stručnosti v tom, že ve Španělsku založil několik společností, do jejichž čela postavil „bílé koně“, kteří vystupovali jako zdánliví správci, a v souvislosti s prodejem uhlovodíků ve Španělsku ve finančních letech 2011, 2012 a 2013 tak ve Španělsku dosahoval daňových úniků na dani z přidané hodnoty (DPH). Aby zakryl původ nelegálních peněz, řídil dále tento obžalovaný ve Španělsku vyvážení finančních prostředků ze společností, jež byly ke spáchání daňového podvodu využity, jakož i převádění peněz na jiné společnosti zapojené do struktury a na účty umístěné v zahraničí.

Jakmile obžalovaný oznámil, že proti rozsudku v popsané věci podá kasační opravný prostředek, bylo mu odepráno povolení vycestovat do Rumunska, když byl tento obžalovaný nicméně přistížen na chorvatských hranicích na cestě směrem do Rumunska, bylo příkázáno jeho zadržení a vazba na vnitrostátní i mezinárodní úrovni a byl na něj vydán evropský a mezinárodní zatýkací rozkaz.

V rámci sdělení odvolacího soudu v Alba Iulia (Rumunsko) ze dne 4. dubna 2023 byla zaslána kopie trestního rozsudku č. 21/13.03.2023, kterým se odmítá výkon evropského zatýkacího rozkazu na tohoto obžalovaného.

Rumunský soud, který předání obžalovaného odmítl, v odůvodnění rozsudku na prvním místě uvádí, že není dán žádný z důvodů pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

Dále tento rozsudek analyzuje, zda je dána některá z možností pro odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu, a uvádí, že vyžádaná osoba předložila doklady prokazující nepřetržitý legální pobyt na území Rumunska po dobu nejméně pěti let, přičemž uvedla, že si nepřeje být předána španělským soudním orgánům, což odpovídá odmítnutí výkonu trestu ve vydávajícím členském státě; soud má tedy za to, že jsou dány důvody pro odmítnutí předání.

Rumunský soud též konstatuje, že trestné činy, za které byla vyžádaná osoba odsouzena v prvním stupni soudním orgánem, který vydal evropský zatýkací rozkaz, jsou dle vnitrostátních právních předpisů kvalifikovány jako trestné činy daňového podvodu a praní špinavých peněz a že trestní sazbou u těchto dvou trestných činů je trest odnětí svobody v délce 3 až 10 let, a pokud by tedy

posouzení skutkových okolností spadalo do pravomoci rumunských soudních orgánů, promlčecí doba trestní odpovědnosti by činila 10 let ode dne posledního jednání či opomenutí. Tento rumunský soud konstatuje, že tři trestné činy daňového podvodu, za které byla vyžádaná osoba odsouzena, byly spáchány v příslušných účetních obdobích 2011, 2012 a 2013, takže lze mít za to, že promlčecí lhůta začala běžet nejpozději dne 31. 12. 2013.

Nicméně i přes výše uvedené konstatování, že promlčecí lhůta začíná běžet dne 31. prosince 2013 a trvá deset let, uvádí, že *v případě, že by promlčecí doba trestní odpovědnosti nebyla přerušena nebo zastavena, uplynula by dne 30. 12. 2021 (sic.)*, a dále že po spáchání skutku nenastala žádná okolnost, která by odůvodňovala přerušování běhu promlčecí doby trestní odpovědnosti, a to přesto, že zdejší oddělení Audiencia nacional (Vrchní soud) výslovně informovalo rumunské orgány, že v řízení nedošlo k žádným problémům, dokonce proběhlo ústní jednání a proti odsuzujícímu rozsudku byl podán opravný prostředek.

Rumunský soud odmítl vykonat evropský zatýkácí rozkaz vydaný na jméno vyžádané osoby JMTB, neboť má za to, že zde jsou dva důvody zakládající možnost výkon evropského zatýkácího rozkazu odmítnout:

- obžalovaná vyžádaná osoba má trvalé bydliště v Rumunsku,
- skutky, spadalo-li jejich posouzení do pravomoci rumunských soudních orgánů, byly promlčeny.

4 Příslušná ustanovení:

Podle článku 4 rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkáčím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (2002/584/SVV) lze odmítnout výkon evropského zatýkáčím rozkazu mimo jiné:

- *jsou-li trestní stíhání vyžádané osoby nebo výkon trestu podle práva vykonávajícího členského státu promlčeny a jednání spadá do pravomoci tohoto členského státu na základě jeho vlastního trestního práva (bod 4);*
- *byl-li evropský zatýkáčím rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, vyžádaná osoba se zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště a tento stát se zaváže provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody v souladu se svým vnitrostátním právem (bod 6).*

- a) Podle čl. 4 bodu 4 může být předání odmítnuto pouze tehdy, pokud má stát vykonávající evropský zatýkáčím rozkaz podle svého vnitrostátního práva pravomoc ke stíhání činů, pro které byl evropský zatýkáčím rozkaz vydán, a může tedy použít své vnitrostátní právo a rozhodnout, zda podle něj

uplynula promlčecí lhůta pro trestný čin nebo trest stanovená v jeho právním řádu.

Pokud soudy vykonávajícího státu naopak nemají pravomoc rozhodovat o skutečnostech, pro které byl evropský zatýkací rozkaz vydán, nemohou rozhodovat podle svého právního řádu o promlčení, ale musí se řídit právem státu, v němž je vedeno trestní řízení.

- b) Článek 4 bod 6 dále umožňuje odmítnout předání za splnění tří podmínek:
- evropský zatýkací rozkaz byl vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody;
 - vyžádaná osoba se zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště;
 - a vykonávající stát zaváže provést výkon trestu nebo ochranného opatření v souladu se svým vnitrostátním právem.

5 Důvody, které vedou tento soud k otázkám ohledně výkladu nebo platnosti práva Evropské unie:

Ve světle rozhodnutí rumunského soudu se zdá, že zásady uvedené směrnice, které musí dodržovat všechny členské státy Unie, nejsou dodrženy.

- a) Rumunský soud svým rozhodnutím především odmítá předat obžalovaného JMTB z důvodu promlčení trestných činů podle rumunského práva.

Toto rozhodnutí je však založeno na uplatnění promlčecí lhůty trestných činů podle rumunského práva, přestože všechny posuzované skutky byly spáchány ve Španělsku a představují daňové podvody poškozující hospodářské zájmy Španělska; rumunské soudy by tak v žádném případě neměly mít pravomoc k jejich posuzování.

- b) Odmítnutí předání z důvodu, že vyžádaná osoba má trvalé bydliště v Rumunsku, patrně není v souladu s podmínkami pro uplatnění tohoto důvodu pro odmítnutí předání stanovenými v rámcovém rozhodnutí.

První z odkazovaných podmínek zde splněna není, neboť řízení ve věci stále probíhá – ačkoli vyžádaná osoba byla v prvním stupni odsouzena.

Navíc, i kdyby bylo možné vyžádanou osobu považovat za osobu s trvalým bydlištěm v Rumunsku – ačkoli jí bylo v průběhu řízení povoleno vycestovat do Rumunska pouze krátkodobě – odmítnutí předání není doplněno závazkem rumunských orgánů k tomu, že v Rumunsku dojde k vykonání trestu s konečnou platností uloženého, což by mohlo v tomto smyslu vytvářet prostor pro beztrestnost těchto činů.

Jak zdůrazňuje SDEU v rozsudku ze dne 31. ledna 2023 (Roj: PTJUE 21/2023 – ECLI:EU:C:2023:57) v bodech 75 a 76, *pokud bychom připustili, že každý členský stát může k uvedeným důvodům doplnit další důvody umožňující vykonávajícímu justičnímu orgánu nevyhovět evropskému zatýkácímu rozkazu, mohlo by to zaprvé narušit jednotné uplatňování rámcového rozhodnutí 2002/584 tím, že by jeho použití podléhalo normám vnitrostátního práva, a zadruhé zbavit povinnost vykonat evropské zatýkácí rozkazy, která je uvedena v čl. 1 odst. 2 tohoto rámcového rozhodnutí, účinnosti tím, že v praxi by každý členský stát mohl svobodně určit rozsah této povinnosti pro své vykonávající justiční orgány. Takový výklad by bránil řádnému fungování zjednodušeného a efektivního systému předávání osob odsouzených za porušení trestněprávních předpisů nebo podezřelých z jejich porušení, který byl zaveden uvedeným rámcovým rozhodnutím, a byl by tudíž v rozporu s cílem sledovaným tímto rámcovým rozhodnutím, který je připomenut v bodě 67 tohoto rozsudku.*

Nezbytnost předběžné otázky:

Tato předběžná otázka je nezbytná vzhledem k tomu, že evropský zatýkácí rozkaz vydaný zdejším soudem se stal ve vztahu k Rumunsku, kam se uprchlý obžalovaný uchýlil, a nepochybně i ve vztahu k ostatním členům Evropské unie, neúčinným. V odůvodnění rozhodnutí rumunského soudu se v tomto smyslu uvádí: *„rumunský soudní orgán vykonávající evropský zatýkácí rozkaz požádá vnitrostátní úřad pro SIRENE, aby učinil nezbytné kroky k doplnění označení platnosti do stížnosti SIS podané jiným členským státem v souvislosti s evropským zatýkáčím rozkazem, jehož výkon příslušný soudní orgán odmítl“.*

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (velkého senátu) ze dne 31. ledna 2023 (ECLI:EU:C:2023:57) v bodě 140 stanoví, že žádné ustanovení rámcového rozhodnutí 2002/584 nevylučuje vydání *několika po sobě jdoucích evropských zatýkáčích rozkazů na jednu osobu, včetně případu, kdy byl výkon prvního evropského zatýkáčím rozkazu vydaného na tuto osobu odmítnut.*

Tentýž rozsudek však v bodě 141 rovněž konstatuje, že vydání nového zatýkáčím rozkazu může být *nezbytné poté, co byly odmítnuty skutečnosti bránící výkonu předchozího evropského zatýkáčím rozkazu, nebo pokud rozhodnutí o odmítnutí vykonat tento evropský zatýkáčím rozkaz nebylo v souladu s unijním právem.*

Je proto nezbytné, aby Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, zda je rozhodnutí rumunského soudu v souladu s unijním právem či nikoliv, a to minimálně z toho důvodu, aby bylo možné vydat na vyžádaného obžalovaného nový evropský zatýkáčím rozkaz, který by byl účinný na území, kam se uchýlil, aby zde hledal beztrestnost.

6. Provedené úkony:

[omissis]

[procesní opatření; vyjádření účastníků řízení k žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce; Abogado del Estado (právní zástupce státu, Španělsko) a Ministerio Fiscal (státní zastupitelství, Španělsko) s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce souhlasí, obžalovaný JMTB nesouhlasí]

7. Předběžné otázky:

Podle čl. 19 odst. 3 písm. b) Smlouvy o Evropské unii a článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie je nezbytné, aby Soudní dvůr Evropské unie rozhodl o následujících předběžných otázkách:

1. S ohledem na to, že článek 4 rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (2002/584/SVV) v bodě 6 stanoví, že je mimo jiné možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, byl-li evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, vyžádaná osoba se zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště a tento stát se zaváže provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody v souladu se svým vnitrostátním právem,

a) je přípustné rozšířit použití této možnosti pro odmítnutí předání na případy, kdy ve věci vyžádané osoby dosud nebylo vydáno konečné rozhodnutí?

b) pokud se tato možnost připouští, je možné odmítnout předání z důvodu, že vyžádaná osoba je považována za osobu s trvalým bydlištěm v dožádaném státě, aniž by se dožádaný stát zavázal, že tento trest nebo ochranné opatření vykoná sám v souladu se svým vnitrostátním právem?

2. S ohledem na to, že článek 4 rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (2002/584/SVV) v bodě 4 stanoví, že je mimo jiné možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, jsou-li trestní stíhání vyžádané osoby nebo výkon trestu podle práva vykonávajícího členského státu promlčeny a jednání spadá do pravomoci tohoto členského státu na základě jeho vlastního trestního práva, **je možné rozšířit použití tohoto důvodu pro odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu na případy, kdy je trestný čin nebo trest podle práva vykonávajícího členského státu považován za promlčený, i když soudy tohoto státu nejsou příslušné k projednání věci?**

[omissis]

[podpisy soudců]